

TELEGRAFUL ROMANU.

Nr. 28. ANUL XVIII.

Sabiu, in 5/17 Aprilie 1870.

Telegrafu' ean de done ori pe septe-mana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catre expeditura. Pretulu' prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. iar pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tr-o provincie din Monarchia pe anu 8 fl. 60 pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princip. si terri' straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. si pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Programa

pentru sinodulu' archidieceasanu ortodoxu conchiamatu pre Duminec'a Tomei 1870.

1. Duminec'a Tomei la 8 1/2 ore inceperea santei Liturgii cu chiamarea santului Duchu.
2. Duminec'a Tomei la 11 ore inainte de amedi deschiderea sinodului prin cuvntarea presidiale.
3. Constitutiunea provisorie a unoru notari sinodali
4. Verificarea membriloru.

Apoi in dilele urmato'rie se voru tracta pre rendu cele prescise in sfi 94. 95. si 96 din statutulu' organicu.

Dela presidiulu' sinodului archidieceasanu.

Alegeri la sinodulu' archidieceasanu.

Din partea clerulu' s'a mai alesu:

In cerculu' III par. prot. Ioanu T i p e i u.

Din partea laiciloru s'au mai alesu:

In cerculu' III Ioanu P a r a s c h i v u si Ioanu M u n t e a n u; in cerculu' XV Nicolau C r i s t e a si Ioanu N o u a c u de Uniadu; in cerculu' V Ioanu S i a n d r u si Ioanu P o p ' a.

Eveneminte politice.

Situatiunea in Cislaitani'a s'a chiarificatu intr'atata, ca avemu o lista de mistri denumiti si publicati in foia oficiala „Wiener-Zeitung.“ Personele, ce compunu ministeriulu', suntu: contele P o t o c k i presiedinte alu' ministeriulu' si ministru de agricultura; contele T a f f e pentru interne si aperearea tierii; T s c h a b u s c h n i g g pentru justitia si culte; consil. min. Carolu' D i e s t l e r si di P r e t i s ca conducatori ai ministeriiloru de finantie si comertiu.

Din ultimii numeri ai foiei nostre s'a pututu vedé cele petrecute in senatulu' imperialu, precum si unile parti ale opiniiloru nemtiesci, de dincolo de Lait'a.

Pres'a ungrésca a vorbitu relativu potientu la evenemintele, ce se desfasurara pana acum. Este interesantu pentru situatiune unu articlu in „P. Ll.“ cu privire la cuventulu' de incheiere rostitu de presiedintele casei deputatiloru Kaiserfeld. „P. Ll.“ numesce cuventarea unu evenimentu de mare insemnatate, dara totu odata si o eróre, prin carea nimici caus'a, pre carea elu vrea sa o apere. Elu, dice Ll., trebua mai nainte sa se sustiena deasupra pasiunii, ceea ce n'a facutu, si acum sa nu se ascunda in cretiele flamurei cadute si sa strige cu Calone: „Victrix causa diis placuit, sed victa Catoni.“ Prin cuvintele aceste elu a aruncatu taciunele ardiendu in cas'a deputatiloru, spre a o aprinde si a o face nelocuibile pentru nici unu urmatoriu. Pentru amicii lui Kaiserfeld cuventarea lui e o parola de resbelu, pentru contrarii lui o provocare, o declarare de resbelu, carea ingreuna impacarea mai multu ca ori candu alta data.

De aci incolo face imputari lui Kaiserfeld, cace se vaiera asupra unei sorti, carea e rezultatulu' gresieliloru celor ce te au comisu si i da investiatu'ra: ca politic'a e sciintia compromiseloru si ca nu pre terenulu ei pote omulu merge pre calea cea o b l a, dela unu punctu la altulu, scopulu numai sa fia acelasiu si sa nu se departeze omulu de dreptate, alegerea mijlociloru pote apoi fi libera.

In Austria'ntia este intregitate a imperiulu si desvoltarea poporeloru, cari lu constituie. Spre sferisutulu acest'a s'a creatu o constitutiune; o parte insemnata afla ca conditiunile de esistintia pentru dens'a suntu pre restrinse in constitutiune si nu voiesce sa o primésca. Natiunile renitente au sea nu au dreptu, destulu ca opusetiunea loru nu se pote frange prin fortia,

tempulu inca nu oboscesc; opusetiunea e o fapta implinita, carea trebuie considerata si carea, deca dureza meru, provoca nesmintitu catastrofa. Dlu Kaiserfeld a dis'o; elu si aderintii lui susutienu, ca numai constitutiunea presenta pote mantui imperiulu; constitutiunea, carea au intemeiatu densii. . . . „Urméza inse ca ei trebuie sa a furisésca pre toti cati nu se indoiescu de victoriu, cati credu in posibilitatea de noue incercari si cati au curagiulu sa se posteze in sparturele casionate de altii?“

„P. Ll.“ vine in fine la conclusiunea, ca Kaiserfeld si ai sei au cugete rezervate, separatistice si ca nu le pasa deca se va si ruina imperiulu, pentru ca sci u ca unu imperiu mare si putente (nemtiescu) ii ascépta cu bratiile deschise.

Impregiurarea acest'a din urma o caracteriséza de periculu alu' situatiunei. „Acestu simtiementu instinctivu, de a ave unu poporu mare la spate, ingreunéza impacarea. Dintre nationalitati un'oi vede resarindu ide'a slavica alt'a vede pre Germania' radicându, si amendoue dicu, ca, deca despartirea (Scheidung) e neincungiurabile, deca la o lalta nu potu traí, pre fia-carea o ascépta, pre un'a aci si pre alt'a acolea, unu acoperisiu nou, unde sasi plece capulu. Dara amicii liberatiiei si ai progresulu? Acei'a carii credu ca o tiéra nu e pentru aceea mare, pentru ca cuprinde unu spatiu mai largu pre carta; acei'a carii cauta cu spaima la gramadirea cea mare de popore, in cari ambitiunea pote deveni mai ferbinte si intre cari loviturile potu deveni mai infricosiate; acei'a carii au inceputu dej'a gasi in Austria' germenulu unei Elvetie rasaritene, va sa dica, o tiéra libera, in carea nationalitatiile cele mai diferite sa traiasca fratiesce; acei'a, caroru realizarea acestui visu li se pareca ca nu mai e departe, cari credeau ca aci va sa fia modelulu, dupa care ore-candu sa se formeze statele unite din Europa, — voru trebui sa veda cu durere adanca, cum se surpa sperantiile lor sub loviturile acelor'a, cari au contribuitu atata la desvoltarea loru.“

Lectiunea acest'a e forte frumoasa, numai candu aru fi cine sa i o cetésca si lui „P. Ll.“, ca sa o anda si elu din rostu strainu, caci asi i aru intrá pote si mai tare la inima.

„Albin'a“ ne aduce o deslucire despre purtarea bucovineniloru in senatulu' imperialu. Deslucirea se cuprinde in cuvintele deputatulu' A n d r i e v i c i u, care le reproducemu in urmato'riile:

„Domniloru! La prelegiulu' consultarii asupra adresei catre M. S. imperatulu se-mi fia iertatu si mie, a vorbi câte-va cuvinte.“

„Adres'a cetita e provocata de seriozitatea situatiunei politice si a referintieloru nostre publice, iéra situatiunea, cea seriósá in cuprinsulu' imperiulu' sta in raportu strinsu cu positiunea, in carea se afla adunarea corpulu' nostru reprezentativu. Pe aceea-si ore creda, ca nu va negá nimene, cumca positiunea neplacuta, in carea deveni adunarea nostra, se trage mai cu séma de atunci, de candu cei 24 de deputati nationali se dusera din medioculu' nostru. Léra ans'a cea mai de aproape spre acelu pasu, carea fu? Scimu cu totii, ca fu acelu proiectu de lege electorala, prin carea deveni amenintiatu autonomia tieriloru.“

„Am spusu mai nainte si o spunu si acum, ca noi deputatii din Bucovina, facia cu aceea propunere de lege nu remaseramu pre locurile nostre in asta casa, spre a sprigini cu votulu' nostru sanctiunarea unei legi, prin carea drepturile ce constitutiunea le garanta tieriloru aru deveni vatemate, ci spre a radica vócea nostra in contr'a unei mesure, prin carea principiulu' constitutionalu si adaveratu juridicu: „Nihil de nobis, sine nobis“ (Ni-

mica de noi, fara de noi) s'aru fi violatu. Facendu astfelu de protestare voiamu noi a implini detorintia nostra inca si in ora a unspredececa.“

„Evenemintele de ieri de alaltieri stersera aceea cestiune din sirulu' afaceriloru nostre, si eu am amintitu despre ea numai-catu de aceea pentru ca in adres'a presenta se respica unu feliu de amaracione pentru esirea celoru 24 de deputati, cu care respicaminte inse noi deputatii din Bucovina nu consimtimu defeliu, pentru ca ne retienemu de veri-ce judecata asupra modulu' si motiveloru acelei esiri.“

„Dupa aceea ce le audiramu si vediramu in dilele din urma, abstratulu' nostru constitutionalu va se tréca in o fasa noua. Asta schimbare nu pote sa ne suprinda, cumpenindu pre o parte, ca institutiunile omenesci nu potu se aiba o stabilitate eterna, iéra pre d'alta parte cautandu in pregiuru la ceea ce se facu in tota partiile imperiulu.“

„Impacarea elementelor eterogene, intre sine si cu constitutiunea; consolidarea organismulu' de statu prin inviosirea organeloru singuratece; conservarea ideei imperiale pre langa indestulirea regatelor si tieriloru: asta este problem'a, carea e de resoltitu in timpul celu' mai de aproape.“

„In acestu proiectu de adresa suntu respicate in genere momintele, care dupre parerea propunitoriloru aru fi de observatu la resoltarea acestei probleme importante.“

„Noi deputatii bucovineni nu voimu a intrá in discutarea aceloru mominte, ci consciuti de misiunea nostra speciala, ne simtimu indatoriti a dechiará in numele poporatiunei din Bucovina, pre carea o reprezentamu, cumca noi tienemu stensu la starea si form'a constitutionala a regimulu', cumca noi largirea cercuriloru de autonomia a regatelor si tieriloru o privimu de necesitate neapérata in-su-si intru interesulu' imperiulu', cumca special-minte voimu si pretindemu, ca autonomia politica-administrativa a ducatalui Bucovinei se stea neclintita si ca tiéra acest'a se fie scutita de ori ce legatura de statu cu tiéra vecina.“

La mosaiculu' de eveneminte ce compunu situatiunea nostra mai adaugemu si telegramulu' urmatoriu, ce lu primí din Pest'a unu diariu vienésu.

Contete P o t o c k i, se dice in telegramu, si a depusu intentiunile sele in o scrisóre privata, carea o adresá presiedintelu' ministeriulu' contelui Andrassy. Aceste se cuprindu in urmato'riile:

Obsevarea conscientiósá a constitutiunei. Nici unu pasu, care se contradica spiritu'lu' constitutiunei séu natiunei nemtiesci sai dea ansa la vre unu gravamenu;

incercarea de a complaná diferentiile cu cechii si polonii si de a completá parlamentulu', pre langa aceste insa:

sustienere stricta a dualismulu', a acordulu' cu Ungaria, a unitatiiei parlamentarie in Cislaitani'a si a pusetiunei presente a natiunei nemtiesci; respingere decisiva a nisuintieloru federalistice;

prefacerea catu mai grabnica a cabinetulu' presentu provisoriu in unu ministeriu parlamentariu din majoritate.

Contele Andrassy a comunicatu epistol'a acest'a in un'a dintre siedintiele consiliulu' ministriloru, colegiloru sei. Celegiulu' ministriloru séu consiliulu' o a luat spre „sciintia linisitoria“ si a conclusu a o pastrá in archivulu' ministeriulu', de si nu are forma oficiala.

Doue lucruri ne mai aduce post'a din urma despre Cislaitani'a si adeca, in prim'a linia ne spunu diariile nemultiamite cu schimbarea cabinetulu' din Vien'a, ca se „apropia reactiunea.“ Motivele pentru o temere de feliu acest'a se cuprindu

